॥सिद्धिश्रीगणेशायनमः॥ देव्याप्रसादात्॥ न्यास॰रूपेनमः॥
श्रीनंदिकेश्वरउवाच॥ ॥अतःपरंप्रवक्ष्यामिप्रयाग
स्यापवर्णनं॥मार्कंडेयेनकथितंयत्पुरापांडुसूनवे॥
भारतेतुयदावृत्तेआप्तराज्ये१थास्तुतेंएतस्मिन्नंतरेरा
॥१॥ जाकुंतीपुत्रोयुधिष्ठिरः।भ्रातृशोकेनसंतप्तश्चिंतयं
स्तुपुनःपुनः।आसीद्दुर्योधनोराजा१कादशचमूपतिः॥ ॥१॥
अस्मान्संताप्यबहुशःसर्वेतेनिधनंगताः।वासुदे

वंसमाश्रित्यपंचशेषास्तुपांडवाः॥कथं-नीष्मस्यद्रोणस्यक
र्णस्यैवमहाबलः॥सुयोधनस्यराजासोपुत्रभ्रातसमा
वृतः॥राजानोनिहताःसर्वेयेचान्येशूरमानिनः॥वि
नाराज्यानकर्तव्यंकिंभोगोजीवते [illegible] धिक्कृष्णमितिसं
चिन्त्यराजाविन्हवतांगतः॥ [illegible] निकला [illegible]ःका
दाचित्रिष्ठोमुखः॥लब्ध [illegible] यदाराजाचिंतयान पुनः
पुनः॥कृतमोविधिघो [illegible] यानी [illegible] मेवचा॥

॥छ्याग०
नाहं शीघ्रमामुच्ये न्महतो भारकाकिल्बिषात्॥ एतत्स्त्वा
त्वा नरो याति विष्णुलोकमनुत्तमं॥ कथं पृच्छामि वैकुंठं
येनाहं कारितोस्म्यहं॥ धृतराष्ट्र उवाच॥ पृष्ठे यस्य तु अग्रा
तेद्रुतं॥ एवं वैन्यकृष्णमापन्नो॥ धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः॥ रु
२॥ दंति पांडवाः सर्वे ज्ञानशोकपरिप्लुतः॥ ये च तत्र महा २॥
त्मानः॥ समेताः पांडवस्थिताः॥ कुंती च द्रौपदी चैव
ये च तत्र समागताः॥ भूमौ निपतिताः सर्वे क्रंद

मानाः समंततः ॥ वाराणस्यां मार्कंडेयेनेनद्दो युधिष्ठि
रः ॥ यथा विन्हेन वमापन्नो रुदमानः सुदुःखितः ॥ तस्मि
न्नेव कालेन मार्कंडेयो महातपाः ॥ हस्तिनापुरसंप्रा
प्तो राजद्वारे स तिष्ठति ॥ द्वारपालेन यितं दृष्ट्वा राज्ञे क
थितवान्द्रुतं ॥ त्वां द्रष्टुकामो मार्कंडेयो द्वारतिष्ठन्महा
मुनिः ॥ त्वरितो धर्मपुत्रस्तु द्वारमागात्ततः परं ॥ श्री
श्रीयुधिष्ठिरः ॥ ॥ स्वागतं ते महाभाग स्वागतं

प्रय० ते महामुने॥ अद्य मे सफलं जन्म तारितं चाद्य मत्कुलं
अद्य मे पितरस्तृप्तास्त्वयि दृष्टे महामुने॥ अद्याहं पूतदे
हश्च यच्चयासहदर्शनं॥ ॥श्रीनंदिकेश्वर॥ सद्यः स
त्वा तु पस्थाय पादशौचार्घ्यनादिभिः॥ युधिष्ठिर महात्मा
वैपूजयामास तं मुनिं॥ ततस्तुष्टो मार्कंडेयः पूजितो थ
३॥ हं त्वया नृप॥ आख्याहि त्वरितो राजन् किमर्थं रु ३॥
दितं त्वया॥ किमर्थं विह्वलीभूतः कोवाप्यस्ति कि

मप्रियं॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर उ०॥ अस्माच्चैव पद्भूते राज्यस्यार्थी मया
मुने॥ अनन्तरं विदित्वा तु चिंतावस्थामुपागतः॥ ॥श्रीमार्कंडेय उ०॥
शृणु राजन्महाबाहो नूनं च धर्मव्यवस्थितिं॥ नैव दृष्टेन पापं यु २२
द्ध्यमानस्य धीमतः॥ किंतु न राजधर्म्मेण क्षत्रियस्य विशेषतः॥
ते देवहृदये स्नात्वा तस्मात्पापं न चिंतयेत्॥ ततो युधिष्ठिरो रा
जा प्रणम्य शिरसा मुनिं॥ मार्कंडेयं महात्मानमिदमाब
वीद्वचः॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर उ०॥ ॥पृच्छामि त्वां महाप्राज्ञ नि
त्यं त्रैलोक्यदर्शन॥ कथयस्व समासेन येन मुच्यामि कि॥

॥प्रया०

स्थितम्॥ ॥श्रीमार्कण्डेय उ०॥ शृणु राजन्महाबाहो यन्मां
वक्ष्यामि नारत॥ एवं सारस्य चयोगवतीं चैव युधि
ष्ठिर॥ किं पुनर्ब्राह्मणैः पुण्यैः कीर्तितं हि मयानिनो॥
प्रयागगमनं श्रेष्ठं नाराणां पुण्यकर्मणां॥ ॥इति श्री
मत्स्यपुराणे प्रयागमाहात्म्ये प्रथमोऽध्यायः॥ ॥श्रीयुधि
॥४॥ ष्ठिर उ०॥ ॥भगवन्श्रोतुमिच्छामि पुराकल्पे यथास्थि ॥७॥
तं॥ ब्रह्मणा देवमुख्येन यथा वत्कथितं पुनः॥ कथं प्र
यागगमनं नराणां तत्र कीर्तितं॥ मृतानां का गतिस्त

त्र स्नातानां तत्र किं फलं ॥ कस्मिन्काले तु तत्रैव स्नानं
कार्यं मुमुक्षुभिः ॥ तीर्थानि संति तत्रैव कथंभूतानि वै मुने ॥
विधिना केन गंतव्यं स्नाने कार्ये कथं बुधैः ॥ देवस्य परि
माणं च क्षेत्रगर्भे तथैव च ॥ दातव्यं च फलं ब्रह्मन्ब्रूहि
मे सकलं मुने ॥ ॥श्रीमार्कंडेय उवाच॥ ॥कथयिष्यामि तेव
त्स यस्मान्नेतत्र विश्रुतं ॥ पुरा हि सर्वविज्ञानं कथ्यमानं
मया श्रुतं ॥ आपगा गच्छति श्रीनर्मदा पुरात्तु सुहृदा तु ॥ केवे के
लास्य तरौ नागौ नागास्य च तु मुलकः ॥ एतत्प्रजापतेः क्षेत्रं
त्रिषु लोकेषु विश्रुतं ॥ तत्र स्नाता दिवं याति ये मृतास्ते पुन॥

॥अथ०॥

ऽवाच्युतेनो ब्रह्माद्यो देवा रक्षां कुर्वन्ति संगताः॥ ऊर्ध्व ॥मे १
बहुवस्त्रीयाः सर्वपापहराः स्मृताः॥ अनेकैः कथितः
राजेन्द्र कुवर्षशतैरपि॥ संक्षेपेण प्रवक्ष्यामि प्रया
गस्यानुकीर्तनं॥ षष्टिर्वै तु सहस्राणि तानि रक्षन्ति जा
ह्नवीं॥ यमुनां रक्षति सदा सविता सप्तवाहनः॥ प्रया
॥५॥ गं तु विशेषेण सदा रक्षति माधवः॥ मंडलं रक्षति हरि
र्दैवतैः सह संगतः॥ तं वटं रक्षति सदा शूलपाणिर्म ॥५॥
हेश्वरः॥ स्थानं रक्षंति वै देवाः सर्वपापहरं स्मृतं॥
अधर्मेनावृतो लोको न गच्छति तत्पदं॥ स्वल्पमन्य

तरं पापं प्रदाने स्यान्नराधिप ॥ प्रयागं स्मरमाणस्य सर्व
मायाति संक्षयं ॥ दर्शनात्तस्य तीर्थस्य नामसंकीर्तना
द्पि मृत्तिकालंभनाद्वापि नरः पापात्प्रमुच्यते ॥ पंच
कुंडानि राजेंद्र तेषां मध्ये तु जाह्नवी ॥ प्रयागस्य प्रवेशे तु पा
पं नश्यति तत्क्षणात् ॥ योजनानां सहस्रेषु गंगां यः स्म
रते नरः ॥ अपि दुष्कृतकर्माणो लभते परमां गतिं ॥ की
र्तनान्मुच्यते पापात् दृष्ट्वा भद्राणि पश्यति ॥ अवगाह्य च
पीत्वा च पुनात्यासप्तमं कुलं ॥ सत्यवादी यै जित
क्रोधो अहिंसायां व्यवस्थितः ॥ धर्मानुसारी तत्त्वज्ञो गो

प्रया० ब्राह्मणहितेरतः॥ गंगायमुनयोर्मध्ये स्नातो मुच्येत कि-
ल्बिषात्॥ मनसा चिंतितान्कामान्सर्वान्प्राप्नोति पुष्क-
लान्॥ ततो गत्वा प्रयागं सर्वदेवाभिरक्षितं॥ ब्रह्म-
चारी वसेन्मासं पितॄन्देवांश्च तर्पयेत्॥ ईप्सितांल्लभ-
ते कामान्यत्र यत्राभिजायते॥ तपनस्य सुता देवी त्रि-
षु लोकेषु विश्रुता॥ समागता महाभागा यमुना य-
॥६॥ त्र निम्नगा॥ तत्र संनिहितो नित्यं साक्षाद्देवो महेश्व ॥६॥
रः॥ दुःप्राप्यं मानुषैः पुण्यैः प्रयागं च युधिष्ठिरः॥ देवदान-
वगंधर्वा ऋषयः सिद्धचारणाः॥ तदुपस्पृश्य राजेंद्र

इस्य गेलोके महीयते॥ ॥इति श्रीमत्स्यपुराणे [illegible]गमा
हात्म्ये षष्ठितमोध्यायः॥ ॥श्रीमार्कण्डेय उ०॥ [illegible]
गस्य माहात्म्यं पुनरेव तु॥ पठतां सर्वपापेभ्यो मुच्यते
नात्र संशयः॥ [illegible] नांदिदरिद्राणां निश्चिन व्यवसायि
नां॥ स्नानं [illegible] गस्य नित्यानित्या कदाचन॥ व्या
धितो यदि वादी न [illegible] गंगायमुने
[illegible] पापान्य [illegible] दीप्त [illegible]
मानेनानुवर्त्तिनि॥ [illegible] स्वर्गे नाद
ति मानवः॥ इति [illegible] न्ते का मान्य [illegible]
[illegible]

प्रभाक

श्रीनलक्ष्मणाः गीतवादित्रनिर्घोषैः पुष्पवृष्टिः प्रतिकुर्वन्
ते। यावच्च स्मरते तच्च तावत्स्वर्गे महीयते॥ ततः सं
गीतपरित्रष्टः हीनकर्माद्दिवच्युतः। हिरण्यरत्नसं
पूर्णे समृद्धे जायते कुले॥ तदेव स्मरते तीर्थं स्मर
णाद्यव्रगच्छति। देशस्त्वा यदि वा रोष्ये विदेशे यदि वा गृ
हे। प्रयोगं स्मरस्मात्मापिच स्नायी नरोनरोजेत॥
१७ ब्रह्मलोकमवाप्नोति वदंति ऋषिपुंगवाः॥ सर्वकामक १७॥
लावहो. महीयत्र हिरण्मयी॥ समयोमु नयः स
र्वे तत्र लोकं सगच्छति॥ श्रीसहस्राकुलरम्यके

दाकिन्यास्तेरघ्नते।मोदते स पितृभिः सार्द्धं सुकृतेन ते
ह कर्म्मणा सुवर्णं मणिमुक्ता वा यदि वान्यत्तु तिगृह्य॥
श्राद्धे वा पितृकाले वा देवतान्यत्र वैन पिवा॥विप्र केन
स्यतत्तीर्थे यावत्तत्फलमश्नुते।एवं तीर्थे न गृह्णीयाः
न्तुप्येष धार्यते नेषु च॥निमित्तेषु च सर्वेषु अप्रमत्तो भवे
द्द्विजः।कपिलां मगृवालीय यस्तु धेनुं प्रयच्छति।सुव
र्णशृंगीं रौप्यखुरां रोलकं ठीपयस्विनीं॥प्रयागे श्रो
त्रियं शांतं ग्राहयित्वा यथाविधि॥वो सा सिंच महार्हा
[illegible]ां वरधरं शांतं धर्म्मज्ञं वेदपारगं॥सा मोस्त मे

अ०१॥

पुदानं च गंगायमुनसंगमे। वासो सिच महाहीनिरता
निविविशंति च। यावद्दो मा(त्रि)न स्यां गे से ति गात्रे
षु सन्त म॥ ना वद्धं सदस्राणि स्वर्गलोके महीपते॥
यत्रा सोलक्ते तन्मसां गोस्ते त्रानि जायते॥ नव
पश्यति तं घोरं नरकं तेन कर्मणा। उत्तेरान्मकुरुन्मा
॥८॥ प गोकुले कालमहर्षयं॥ गवां चातस्य ह सैन्या दह्यते
कांपयश्विनीं पुत्रान्दारान् तथा न्नेत्य। गौरेकाप्रति ॥८॥
तारयेत्॥ तस्मात्सर्वं प्रयत्नेन गोदानं तु विशिष्यते॥
दुर्गमे विषमे रण्ये न पापात कसंकटे॥ गौरेव रक्षां कु

स्तेन तस्माद्दद्याद्द्विजातये॥ ॥इति श्रीमत्स्यपुराणे प्रयागमा
हात्म्ये [illegible]शो ऽध्यायः॥ ॥युधिष्ठिर उ०॥ ॥यथा यथा प्र
यागस्य माहात्म्यं कथितं त्वया॥ तथा तथा प्रमुच्येहं स
र्वपापैर्न संशयः॥ भगवन्केन विधिना गंतव्यं धर्म
॥यो॥ निश्चयैः॥ प्रयागे यो विधिः प्रोक्तस्तन्मे ब्रूहि महामुने॥ ॥
श्रीमार्कंडेय उ०॥ ॥कथयिष्यामि ते वत्स तीर्थयात्राविधि
क्रमं॥ आर्षेण तु विधानेन यथा दृष्टं यथा श्रुतं॥ प्रयाग
तीर्थयात्रार्थी यः प्रयाति नरः क्वचित्॥ बलीवर्दं समा
रूढः शृणु तस्यापि यत्फलं॥ नरके वसते घोरे गवां क्रो

प्रया० । उं श्रयिसौ जन्मो हिद्वा गच्छे द्यानेन योनरः ॥ निष्कलस्य तनुं त्यक्तं तस्मा
ध्मोहिदारुणाः ॥ सलिलं न च गृह्णन्ति पितरस्तस्य देहिनः ॥ द्यो नं व
यस्तु पुत्रान्तथा बालान्पयेत्प्रपयेत्तथा ॥ यथात्मना न जीव नु
२
तथा सर्वे दानं विशेषु दापयेत् ॥ गंगायमुनयोर्मध्ये
यस्तु कन्यां प्रयच्छति ॥ आर्षेण तु विधानेन यथाविभ
व सेन वाहः ॥ न स पश्यति तं घोरं नरकं तेन कर्मणा ॥
॥७१॥ उत्तरान्स कुरून्गत्वा मोदते कालमक्षयं ॥ पुत्रान्दारा
सुलभं ते धार्मिका न रूपसयुतान् ॥ तत्र दानं प्रदा ॥७२॥
वर तव्यं यथाविभव विस्तरं ॥ तेन तीर्थफलं चैव वर्द्धते
२३ नात्र संशयः ॥ स्वर्गे तिष्ठति राजेंद्र यावदाभूतसंप्लवं ॥

वटमूलं समासाद्य यस्तु प्राणान्परित्यजेत्। सर्वान्लो
कानतिक्रम्य रुद्रलोकं स गच्छति। यत्र ते द्वादशादि
त्यास्तपंते रुद्रमाश्रिता। निर्दहंति जगत्सर्वं वटमू
लं न दह्यते। नष्टचंद्रार्कपवनं यदा चैकार्णवं जगत्॥
स्वपते तत्र वै विष्णुर्यजमानः पुनः पुनः॥ देवदानवगंधर्वा
ऋषयः सिद्धचारणाः॥ सदा सेवंति तत्तीर्थं गंगायमुनसं
गमं॥ ततो गच्छेत राजेंद्र प्रयाग सस्मृतं जगत्॥ ततो ब्रह्मा
दयो देवाः दिशश्च संदिगीश्वराः॥ लोकपालाश्च साध्याश्च
पितरो लोकसंमताः॥ सनत्कुमारप्रमुखास्तथैव परमर्षयः॥
स्ती

ॐ गिराः समुद्राश्च वनस्पत्यश्च सर्वे ये। पर्वतास्तथा नागास्तु
पर्णाश्च सिद्धा देवराश्च ये। सरितः सागराः शैलाः नागाः
विद्याधरास्तथा हरिश्चन्द्र गवानाः लेप्रजापतिरूपस्थिताः॥
गंगायमुनयोर्मध्ये पृथिव्या जघनं स्मृतं॥ प्रयागं राजशा
र्दूल त्रिषु लोकेषु विश्रुतं॥ ततः पुण्यतमं नास्ति त्रिषु लोकेषु
भारत॥ श्रवणात्तीर्थराजस्य नामसंकीर्तनादपि॥ मृत्ति
१० कालंभनाद्वापि नरः पापात्प्रमुच्यते॥ तत्राभिषेकं यः कु ॥१०॥
हि॰ २ र्यात्संगमे संशितव्रता तुल्यंफलमवाप्नोति राजसूयाश्वमे
धयोः॥ न वेदवचनात्तात न लोकवचनादपि॥ मतिरु

केमणीयातप्रयागमरणंइति॥दशतीर्थसहस्त्राणिषष्टिकै
ट्यस्तथापराः।एषांसंनिध्यमत्रैवसरस्वत्यालकुरुनंदन।यागतिर्यो
गयुक्तस्यसत्वस्थस्यमनीषिणः।सागतिस्त्यजतःप्राणानं
गायमुनसंगमेतत्रजीवंतिलोकेस्मिन्यत्नतत्रयुधिष्ठिरायेप्र
यागंनसंप्राप्तास्त्रिलोकेषुवंचिताः।एवंदृष्ट्वातुतत्तीर्थप्रयागं
परमंपदं॥मुच्यतेसर्वपापेभ्यः।शशांकइवराहुणा॥कंबला
श्वतरौनागौयमुनादक्षिणेतटे॥तत्रस्नात्वाचपीत्वाचसर्वपापैःप्रमु
च्यते।तत्रगत्वाततःस्थानंमहादेवस्यधीमतः।नरस्तारयेत्स
र्वान्दशातीतान्दशापरान्॥कृत्वाभिषेकंतुनरःसोश्वमेधफलं

लोके॥ स्वर्गलोकमवाप्नोति यावदाहूतसंप्लवं॥ पूर्वपार्श्वे तु स्वं
गायंत्रिषु लोकेषु भारत। कूपं चैव तु सामुद्रं प्रतिष्ठाने च विश्रुतं॥
ब्रह्मचारी जितक्रोधस्त्रिरात्रं यदि तिष्ठति॥ सर्वपापविशुद्धा
त्मा सोऽश्वमेधफलं लभेत्॥ उत्तरेण प्रतिष्ठानाद्भागीरथ्यास्तु स
व्यतः। हंसप्रपतनं नाम तीर्थं त्रैलोक्यविश्रुतं॥ अश्वमेधफलं तत्र
स्नानमात्रेण भारत॥ यावच्चंद्रश्च सूर्यश्च तावत्स्वर्गे महीयते॥ उ
१३। र्वशीपुलिने रम्ये विपुले हंसपांडुरे॥ परित्यजति यः प्राणान्शृणु तस्या
पि यत्फलं। षष्टिर्वर्षसहस्राणि षष्टिर्वर्षशतानि च॥ सेविते पितृ ।१९
भिः सार्द्धं स्वर्गलोके नराधिप। उर्वशीं तु सदा पश्येद्देवलोके न
रोत्तम॥ पूज्यते सततं नक्षर्षिगंधर्वकिंनरैः॥ ततः स्वर्गात्परि

रिभ्रष्टः स्त्रीणकर्मादिवर्जनः ॥३७॥ उर्वशीसदृशीनां तक
न्यानां लभते शतं ॥ मध्ये नारीसहस्राणां बहूनां च पतिर्भवे
त् ॥ ३८ दशग्रामसहस्राणां भोक्ता भवति भूपतिः कांची
नूपुरशब्देन सुप्तो सो प्रतिबुध्य ३९ भुक्त्वा तु विपुलान्भोगा
स्तत्तीर्थे लभते पुनः ॥ शुक्लांवरानिक्रंतयः संयमितेंद्रिय ४०
एककालं च भुंजानो मासं भोगवतां वसेत् सुवर्णालंकृतभूता
नां तु नारीणां लभते शतं ४१ पृथ्वीं व्याप्तां समुद्रायां महाभोग
पतिर्भवेत् धनधान्यसमायुक्तो दाता भवति नित्यशः ४२ उपा
सीन शुचिः संध्याम सलोकमवाप्नुयात् कोटितीर्थं सर्वं मासा
घ यस्तु प्राणान्परित्यजेत् ४३ कोटिवर्षसहस्राणि स्वर्गलोके

महीयते॥ततःस्वर्गात्परिभ्रष्टः क्षीणकर्मादिवच्युतः सुवर्णमणि
१२ मुक्ताढ्येस्वकुलेजायेतरूपवान्॥ ततोभोगवतांगत्वामुखेकुलेन्द्रभे ५४
॥दशाश्वमेधिकंनाम तीर्थंतत्रापरंभवेत् कृताभिषेकस्तुनरः सोश्वमेध
फलंलभेत्॥५५॥धनाढ्योरूपवान्दक्षोदाताभवतिधार्मिकः चतुर्वेदेषुयत्
पुण्यंसत्यवादिषुयत्फलं ५६ अहिंसायांतुयोधर्मोगमनादेवतत्फलं॥
कुरुक्षेत्रसमागंगायत्रकुत्रावगाहिता ५७ कुरुक्षेत्राद्दशगुणायत्रविंध्येन
संगतायत्रगंगाश्रितोतारयतेस्तारयतेव्ययं ५८ दिवितारयतेदेवांस्तेनत्रि
पथगास्मृता॥यावदस्थीनितिष्ठंतिगंगायांयस्यदेहिनः ५९ तावद्यु राम
गसहस्राणिस्वर्गलोकेमहीयते तीर्थानांपरमंतीर्थंनदीनांपरमंपदं मोक्ष १२
दासर्वभूतानांमहापातकिनामपि॥ ६०॥रामजी॥सर्वत्रसु

ल्लभा गंगा त्रिषु चैवातिर्दुर्लभा॥ गंगाद्वारे प्रयागे च गंगासागरसंग
मे॥ यत्र स्नात्वा दिवं यांति ये मृतास्तेपुनर्भवाः॥ सर्वेषामेव भूतानां
पापोपहतचेतसां॥ गतिमन्वेषमाणानां नास्ति गंगासमा गतिः॥ प
वित्राणां पवित्रं च मंगलानां च मंगलं॥ महेश्वरशिरोभ्रष्टा सर्वपाप
ति हरा शुभा॥ ॥इति श्रीमत्स्यपुराणे प्रयागमाहात्म्ये चतुर्थोध्यायः॥
श्रीमार्कंडेय उ०॥ ॥शृणु राजन्प्रयागस्य माहात्म्यं पुनरेव तु॥ य
च्छ्रुत्वा सर्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः॥ माहात्म्यं नाम तीर्थं तु
गंगाया उत्तरे तटे॥ त्रिरात्रोपोषितः स्नात्वा सर्वान्कामानवाप्नुयात्॥
गोभूहिरण्यदानेन यत्फलं प्राप्नुयान्नरः॥ स तत्फलमवाप्नोति
हं स तीर्थं स्मरेत्पुनः॥ अकामो वा सकामो वा गंगायां यो विपद्यते॥

हंसप्रासादयुक्तेन विमानेन स गच्छति। बहुवर्षसहस्राणि स्वर्ग-
लोके इह भुंजति ततः स्वर्गात्परिभ्रष्टः क्षीणकर्मा दिवच्युतः सु
वर्णमणिमुक्ताढ्ये जायते विपुले कुले॥ षष्टितीर्थसहस्राणि ष
ष्टितीर्थशतानि च। माघमासे गमिष्यंति गंगायमुनसंगमे॥
गवां शतसहस्रस्य सम्यग्दत्तस्य यत्फलं। प्रयागे माघमास
स्य सम्यक्स्नातस्य तत्फलं॥ गंगायमुनयोर्मध्ये करीषाग्निं यस्तु सा
धयेत्। अहीनांगो ह्यरोगश्च पंचेंद्रियसमन्वितः। यावंति रोम
१३। कूपाणि तस्य गात्रेषु धीमतः॥ तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके १३॥
महीयते। ततः स्वर्गात्परिभ्रष्टो जंबूद्वीपपतिर्भवेत्॥ स भुक्त्वा वि
पुलान्भोगान् स तीर्थफलमश्नुते। जलप्रवेशं यः कुर्यात्संगमे लो
कविश्रुते। राहुग्रस्तो यथा सोमो विमुक्तः सर्वपातकैः॥ सोमलो

कमवाप्नोतिसोमेनस्सहमोदते॥षष्टिवर्षसहस्राणिषष्टिवर्षश
तानिच॥स्वर्गलोकमवाप्नोतिऋषिगंधर्वसेवितं॥परित्रम्भूस्मा
ञ्जेद्ग्अग्निहोत्रीजवेन्नरः॥स्नात्वातुविपुलान्नोगान्तातीर्थंजजतेनरः॥
यस्तुदेहंविकर्तित्वारान्नौन्यःप्रयछति॥विद्धंगौरूपमुतस्यस्पृशं
तस्यापियन्मलंचैनवर्षसहस्राणि॥सोमलोकेमहीयते॥
ततःस्वर्गान्परिन्नस्तोराजाजवनधार्मिकः॥गुणवान्
पुरूपन्नोविद्वान्सुप्रियवादवान्॥स्नात्वातुविपुलान्नोगान्तती
र्थेत्रजतेपुनः॥यामुनेचोत्तरेन्तुलेत्रयागस्यात्तुदक्षिणे॥
ऋणमोचनेतामतत्तीर्थेत्तुपरमंस्मृतं॥एकरात्रोषितःस्ना
त्वाऋणैःसर्वैःप्रमुच्यते॥स्वर्गलोकमवाप्नोतिऋनृण

प्रया०

स्त्रसदानैवतु॥ ॥इतिश्रीमत्स्यपुराणेप्रयागमाहात्म्येपं
चमोध्यायः॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर०॥ ॥एतच्छ्रुत्वाप्रयागस्ययत्त्वया
परिकिर्तितंविशुद्धंचेतहृदयंप्रयागस्यतुकीर्तनात्॥अनाशक
फलंब्रूहित्वंभगवन्स्तदेवंचकीदृशं॥ ॥श्रीमार्कंडेय०॥शृणुराजे
न्प्रयागस्यअनाशकफलंमहत्॥प्राप्यतेसर्वपापेभ्योगच्छेत्॥
अश्रोतिपुरुषोधीमान्श्रद्दधानोजितेन्द्रियः॥अहीनांगोह्यरो
१४। गश्चपंचेन्द्रियसमन्वितः॥अश्वमेधफलंतस्यगच्छतस्तुपदेपदे॥ ।१५।
कुलानितारयेद्राजन्दशपूर्वान्दशापरान्॥मुच्यतेसर्वपापेभ्यो
गच्छेच्चपरमंपदं॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर०॥ ॥महाभागोहिधर्मज्ञय
त्वंवदसिमेप्रभो॥अनेनैवप्रयासेनबहुधर्म्मानवाप्नुते॥

अश्वमेधस्यबहुविधापीतसुरैर्नरैः॥ इमंमेसंशयंब्रूहिपरंकौ
तूहलंहिमे॥ ॥श्रीमार्कंडेयउ०॥ ॥शृणुराजन्प्रयागस्ययदुक्तं
पद्मयोनिना॥ ऋषीणांसन्निधौसर्वंकथ्यमानंमयाश्रुतं॥ यं
चयोजनविस्तीर्णंप्रयागस्यतुमंडलं॥ प्रविष्टमात्रेणतुवैअश्व
मेधःपदेपदे॥ व्यतीतान्पुरुषान्सप्तभविष्यांश्चचतुर्दश॥ न
रस्तारयतेसर्वान्यस्तुप्राणान्परित्यजेत्॥ एवंज्ञात्वातुराजेंद्रस
दाश्राद्धपरोभवेत्॥ अश्रद्दधानाःपुरुषाःपापोपहतचेतसः॥
नाप्नुवंतिततःस्थानंप्रयागंदेवरक्षितं॥ ॥श्रीयुधिष्ठिरउ०॥ स्नेह
द्वाद्रव्यलोभाद्वायेतुकामवशंगताः॥ कथंतीर्थफलंतेषांक

प्रया०॥

यं तीर्थमवाप्नुयुः॥ विक्षेपः सर्वजंतूनां कार्य्याकार्यम
जानतां॥ प्रयागे च गतस्तस्य सर्वपापप्रणाशनं॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर०॥
शृणु राजन्महागुह्यं सर्वपापप्रणाशनं॥ मासमेकं तु यः स्नानं
प्रयागे नयतेंद्रियः॥ मुच्यते सर्वपापेभ्यो यथा दृष्टं स्वयंभुवा॥
शुचिस्तु प्रयतो भूत्वा हिंसकः श्रद्धयान्वितः॥ मुच्यते स
र्वपापेभ्यो गच्छेच्च परमं पदं॥ विश्रंभघातकानां तु प्रयागे शृ
॥१५ णुयात्फलं॥ त्रिकालमेव स्नायीत आहो सायं क्षमापयेत्॥ त्रि
भिर्मासैः प्रमुच्येत प्रयागे तु न संशयः॥ अज्ञाने न तु यस्येह १५॥
तीर्थयात्रादिकं भवेत्॥ सर्वकामसमृद्धस्तु स्वर्गलोके म
हीयते॥ स्थानं न चलते नित्यं धनधान्यसमाकुले॥ न

प्रतेष्ठानेन संप्राप्ति सदान्नवतन्नोगबाद॥तारिताः पितरस्तेन
नारकात्प्रपितामहाः॥धर्मानुसारितन्त्वङ्गः पृष्ठतस्तेनुनपुनः॥
पृच्छेसर्वमाख्यातं गुह्यमेतत्सनातनं॥श्रीयुधिष्ठिर०॥ ॥अ
द्यमेसफलंजन्म अद्यमेतारितंकुलं॥प्रीतोस्म्यनुगृहीतोस्मि दर्शना
देवतेमुने॥त्वद्दर्शनात्त्वं धर्मात्मन्मुक्तोहं चाद्य किल्बिषात्॥ ॥
श्रीमार्कंडेय उ०॥ ॥दिष्ट्यातेसफलंजन्म दिष्ट्यातेसफलंकुलं॥कीर्ति
नाद्दृष्टेन पुण्यंश्रुतंपापप्रणाशनं॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर०॥ ॥यमुनायास्तु किं
पुण्यं किंफलंतु महामुने॥एतन्मेसर्वमाख्याहि यथादृष्टं यथा
श्रुतं॥ ॥श्रीमार्कंडेय उ०॥ ॥तपनस्यसुता देवी त्रिषुलोकेषु
विश्रुता॥समागतामहानागा यमुनातत्र निम्नगा॥ येनैव

ग्र.पा॰
निस्तारं गता तेनैव यमुना गता॥ ये जनानां सहस्रेषु कीर्तना
त्पापनाशनी॥ तत्र स्नात्वा च पीत्वा च यमुनायां युधिष्ठिर॥ की
र्तनाद् ऋजते तु पुण्यं दृष्ट्वा भद्राणि पश्यति॥ अवगाह्य च पीत्वा च
पुनात्यासप्तमं कुलं। प्राणांस्त्यजति यस्तत्र स याति परमां ग
ति॥ अग्नितीर्थमिति ख्यातं यमुना दक्षिणे तटे। पश्चिमे ध
॥१५ र्मराजस्य तीर्थं त्वनरकं स्मृतं॥ तत्र स्नात्वा दिवं यांति ये
मृतास्ते पुनर्भवाः। एवं तीर्थसहस्राणि यमुना दक्षिणे त ॥१६॥
टे। उत्तरेणापि वक्ष्यामि आदित्यस्य महात्मनः। तीर्थ
निरुजं कं नाम यत्र देवाः सवासवाः। उपासते च संध्यायां नित्य

कालंयुधिष्टिरादेवाःसर्वतीर्थेयेचान्येविदुषोपराः॥ग
ङ्गाह्वयानपरेन्नस्त्वाकुरुतीर्थाभिषेचनं॥गान्येचबहवस्ती
र्थाःसर्वपापहराःस्मृताः॥तेषुस्नात्वादिवंयान्तियेमृतास्ते
पुनर्भवा॥गंगाचयमुनाचैवत्रैलोक्यफलेस्मृते॥केवलं
ज्येष्टनावेनगंगासर्वत्रपूज्यते॥एवंकुरुश्रवोतेयसर्वतीर्था
भिषेचनं॥यावत्तीर्थेरुतेपापंतहरणादेवनश्यति॥श्री
मार्कंडेयउ०॥ ॥यस्त्विमंकल्पमुच्छायश्रुणोतिपठतेथवा॥
मुच्यतेसर्वपापेभ्यःस्वर्गलोकंसगछति॥ ॥इतिश्रीम
त्स्यपुराणेप्रयागमाहात्म्येषष्टोध्यायः॥ ॥श्रीयुधिष्टिर॥

प्रया०॥

अत्रैव लक्षणोक्तं पुराणे पुण्यमुत्तमं। तीर्थानां त्रसहस्राणि श
तानि नियुतानि च। सर्वेषु पुण्यं पवित्रास्य परमपावना स्मृता॥
पृथिव्यां नैमिषं क्षेत्रं अंतरिक्षे च पुष्करं॥ प्रयाग मपि लोकानां
न्तु रुद्रे त्रिदिवि विश्रुते। सर्वाणि तानि संत्यज्य कुर्यन्ने न सिद्ध्यति॥
अत्र मा णा म तिशोका म स्नेहु यमुत्तमं॥ गतिस्य परमां दिव्यां त्रो
७७। गस्त्वं वयथेसित्तान्॥ किमर्थमन्ययोगेन बहुधर्मविसर्सति॥
एतन्मे संशयं ब्रूहि यथा हृष्टं यथाश्रुतं॥ ॥श्रीमार्कंडेय०॥ ॥७७॥
अश्रद्धेन वक्ष्ये प्रत्यक्षं मपि यद्भवेत्॥ नरस्याश्रद्धया नस्य
पापोपहतचेतसः। अत्रमैद्धामो संस्तुविद्धैर्मिति स्त्यक्त [illegible]

प्रतिपातकिनः सेवितेनेदं नाषितं त्वया। शृणु प्रयोगमाहात्म्यं य
था दृष्टं यथाश्रुतं। प्रत्यक्षं च परोक्षं च यथान्यस्तं न विद्यते।
यथान्यस्तं मया दृष्टं पुरा राजन् नन्यसत्तम। शास्त्रोप्रमाणं सत्वा
त् युज्यते योगमात्मनः। न्विकस्यते चापरस्तत्र येनेव योगमवा
प्नुयात्। जन्मान्तरसहस्रेभ्यो योगो लभ्यते मानवैः। यस्तु स
१रो५ र्वाणि रत्नानि ब्राह्मणेभ्यः प्रयच्छति। तेन दानेन न दृष्टेन योगो
न्यतवा नवा। प्रयोगे तु महतस्य स्वर्गं सर्वं प्रवर्तिनो न्यथा॥ प्र
याणाहितं वक्ष्यामि श्रृद्धधो धेयस्व भारत। यथा सर्वेषु तन्त्रेषु ब्रह्म
सर्वत्र युज्यते॥ तथा सर्वेषु तन्त्रेषु प्रयोगः युज्यते बुधैः। प्रयो
गस्तीर्थराजस्य सत्यमेव युधिष्ठिर। ब्रह्मलापि स्मरते नित्यं

प्रयागे तीर्थमुत्तमं । तीर्थराजमनुप्राप्य न चान्यत्किंचिदर्हति ॥
को हि देवसमासाद्य मानुषत्वं चिकीर्षति । अनेनैवानुमा
नेन त्वं ज्ञास्यसि युधिष्ठिर । यथा पुण्यमपुण्यं च तथैव कथि
तं मया ॥ ॥ श्रीयुधिष्ठिर उ० ॥ ॥ श्रुतं च यत्त्वया प्रोक्तं विस्मितोहं
पुनः पुनः ॥ कथं योगेन तत्प्राप्तिः स्वर्गवासस्तु कर्मणा ॥ दाता
॥१७ च लभते भोगानां च तत्कर्मणः फलं ॥ तानि कर्माणि पृच्छा
मि पुनस्तत्प्राप्यते मही ॥ ॥ श्रीमार्कंडेय उ० ॥ ॥ शृणु राजन्महाबाहो
यथोक्तं कारणं मही ॥ ग्रामम्निब्राह्मणं शास्त्रं कांचनं सलिलं स्त्रि ॥१८
य ॥ मातरं पितरं चैव ये नंदंति नराधिप ॥ तेषां गमनमद्वै

मेवमाह प्रजापतिः॥ एवमोगस्य·तंघोष्ठिः स्छानं परमदुर्लभं
गच्छति नरकं घोरं येनराः पापकारणाः॥ हस्त्यश्वगामनडुहं
मणिमुक्तादिकांचनं।परमेहंदरतेयस्तत्पश्चाद्दानं प्रयच्छति॥
न च गच्छंति वे स्वर्गं दातारो यत्र गामिनः॥ अनेन न कर्मणा मूर्खाः
पच्यंते नरके धमाः॥ एवं धर्मं च योगं च वदता नारद युधिष्ठिर [illegible]
[illegible]च अस्ति नास्तीति यत्फलं।निरुक्तं च प्रवक्ष्यामि य
था हास्ये यथा स्मृतं॥ ॥इति श्री मत्स्यपुराणे प्रयागमाहात्म्ये
सप्तमोध्यायः॥ ॥श्री मार्कंडेय·॥॥ शृणु राजन्प्रयागस्य मा
हात्म्यं पुनरेव तु।नैमिषं पुष्करं चैव [illegible]गोतीर्थं सिंधुसागरं॥

प्रयाग।

गयाचधेनुवंचैवगंगासागरसंगमेपूतेचान्यंचबदरेवेयेचपु
ण्यशिलोच्चयाः।दशतीर्थसहस्राणित्रिंशत्कोट्यस्तथाप
राः॥प्रयागेसंस्थितानिनित्यमेवमाहुर्मनीषिणः।त्रीणिचा
प्यग्निकुंडानितेषांमध्येतुजाह्नवी॥प्रयागादपिनिष्क्रांता
सर्वतीर्थपुरस्कृता॥तपनस्यसुतादेवीत्रिषुलोकेषुविश्रुता॥
यमुनागंगयासार्धंसंगतालोकपावनी॥गंगायमुनयो
॥१९॥ र्मध्येपृथिव्याजघनंस्मृतं॥प्रयागराजशार्दूलकलांनार्हं ॥१९॥
तिषोडशीं॥तिस्रःकोट्योर्धकोटीचतीर्थानांवायुरब्रवीत्॥
दिविभुव्यंतरिक्षेचतत्सर्वंजाह्नवीस्मृता॥प्रयागसम[illegible]

स्थानंकंबलाश्वतरावुभौ॥प्रजापतेरुपासंतेऋषयस्तपो
धनाः॥यजंतेक्रतुभिर्देवास्तथाचक्रुर्नराधिप॥यस्मात्पुण्य ४२
तमोनास्तित्रिषुलोकेषुभारत॥प्रत्नंवास्मिंवैतीर्थेभ्यःप
नावात्यधिकंविदुः॥दशतीर्थसहस्राणितिस्रःकोट्यस्त
थापराः॥यत्रगंगामहाभागासदेशस्तत्तपोवनं॥सिद्धि
क्षेत्रंहितज्ज्ञेयंगंगातीरंसमाश्रितं॥इदंसत्यंविजानीया
त्साधूनामात्मजस्यच॥सुहृदांचजपेत्कर्णेशिष्यस्या
नुगतस्यच॥इदंधन्यमिदंस्वर्ग्यमिदंमेध्यमिदंसुखं॥
इदंरहस्यंपरमंपावनंधर्ममुत्तमं॥महर्षीणामिदंगु

प्रया०

एवं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ अधीत्य च द्विजोऽप्यंतान्निर्मल
त्वमवाप्नुयात् ॥ यस्त्विदं शृणुयान्नित्यं तीर्थं तु एवं सदा
शुचिः ॥ जातिस्मरत्वं लभते नाकपृष्ठे च मोदते ॥ प्राप्यं
ते तानि तीर्थानि साद्भिः शिष्टैस्तु दर्शितानि ॥ स्नाहि तीर्थे
षु कौरव्य मा च वक्रमतिर्भवेत् ॥ रूपानुसम्यक्कृष्टेन
कथितं ते मया विभो ॥ पितरस्तारिताः सर्वे तारितास्तु पिता
२८॥ महाः ॥ प्रयागस्य तु ते सर्वे कलां नार्हंति षोडशीं ॥ एवं ॥२८॥
ज्ञानं च योगं च तीर्थं चैव युधिष्ठिर ॥ किं बहुक्तेन युज्येत न
नतो याति परां गतिं ॥ त्रिकालं जायते ज्ञानं स्वर्गलोकं च

गछंति॥ ॥इति श्रीमत्स्यपुराणे प्रयागमाहात्म्ये अष्टमोध्या
य॥ श्री॥ ॥श्रीयुधिष्ठिर उ०॥ कथं सर्वमिदं प्रोक्तं प्रयागस्य
महामुने। एतन्मे सर्वमाख्याहि यथा ग मम तारयेत्॥ श्री
मार्कंडेय उ०॥ ॥शृणु राजन्यथा सर्वं प्रोक्तं सर्वमिदं जगत्॥
ब्रह्मा विष्णुस्तथेशानो देवता प्रभुरव्ययः॥ ब्रह्मा सृजति
भूतानि स्थावरं जंगमं च ये॥ तान्येतानि परे लोके विष्णुः संव
र्द्धितेप्रजाः॥ कल्पांते तत्समं गाहाद्रुद्रः संहरते यमः। तदा प्र
याग तीर्थं तु न कदाचिद्विनश्यति। ईश्वरः सर्वभूतानां यः
प्र परः स परः स्मृतः॥ ये तेनान्ये न तिष्ठंति यांति ते परमां गतिं॥

अ्प्या० १

श्रीयुधिष्ठिर उ०॥ आख्याहि मे यथा तत्त्वं पर्यंकात्तिष्ठते कथं॥
केन वा कारणेनैव तिष्ठते लोकमात्मनः॥ ॥श्रीमार्कंडेय उ०॥
प्रपातेन निकृष्यन्ते ब्रह्मा विष्णुमहेश्वराः॥ कारणं तत्प्रव
क्ष्यामि शृणुष्व त्वं हि युधिष्ठिर॥ पंचयोजनविस्तीर्णं गया
गस्य तु मंडलं। तिष्ठंतेरद्रुणार्थीय पापकर्मनिवारणान्न
उद्धारेण प्रतिष्ठानात्कालम्लीवस्तु तिष्ठति। महेश्वरो वटेन
२१ वा तिष्ठते परमेश्वरः॥ ततो देवाः सगंधर्वाः सिद्धाश्च परमर्षयः॥ २१॥
रक्षंति मंडलं नित्यं पापकर्मनिवारणात्॥ तस्मिन्कुंडे स्वके
पापं नरकं न च पश्यति॥ एवं ब्रह्मा च विष्णुश्च ब्रह्मयोगे स
महेश्वरः॥ सपर्वद्वीपाः समुद्राश्च पर्वताश्च महीतले॥ श्रीयमा

णार्येवतिष्ठंति यावदाहूतसंप्लवं॥ ये चान्ये बहवः सर्वे तिष्ठंति च युधि
र॥ पृथिव्यां तत्समाश्रित्य निर्मिता दैवतैः स्थिताः॥ प्रजापतेरिदं
क्षेत्रं प्रयाग मिति विश्रुतं॥ एतत्पुण्यं पवित्रं च प्रयागं च युधिष्ठिर॥ स्व
राज्यं कुरु राजेंद्र भ्रातृभिः सहितो नघ॥ ॥इति श्रीमत्स्यपुराणे प्रया
गमाहात्म्ये नवमोऽध्यायः॥ ॥छ॥ ॥श्रीनंदिकेश्वर उवाच॥ भ्रातृभिः
सहितः सर्वैः पांडवाः धर्मनिश्चयाः। ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य गुरुं देवां
स्तथैव च। वासुदेवोपि तत्रैव तत्क्षणात्त्वागतस्तदा॥ पांडवैः सहिताः
सर्वैः पूज्यमानः समाधवः। तैस्तैन सहिताः सर्वे पुनरेव महात्मना। अ
भिषिक्तः स्वराज्ये च धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः। एतस्मिन्नंतरे चैव मार्कंडेयो
महात्मवान्॥ ततः स्वस्तीति चोक्त्वा च क्षणादाश्रममागतः। युधिष्ठि
रोपि धर्मात्मा भ्रातृभिः सहितो वसन्॥ महादानं ततो दत्वा धर्मपु

प्रया॰

प्रया॰

श्रीयुधिष्ठिरः॥ य इदं कल्यमुत्थाय पठते च शृणोति वा मुच्यते सर्व
पापेभ्यो रुद्रलोकं स गछति॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥मम वाक्यं
तु कर्तव्यं महाराज ब्रवीम्यहं॥ नित्यं जपस्व जुहुस्व प्रयागे संस्मरंति ये॥
प्रयागं संस्मरं नित्यं सहास्माभिर्युधिष्ठिर॥ स्वयं प्राप्स्यसि राजेंद्र स्व
र्गलोकं न संशयः॥ प्रयागमनुगछेद्वा वसते वापि यो नरः॥ सर्व पाप
विशुद्धात्मा रुद्रलोकं स गछति। प्रतिग्रहादुपावृत्तः संतुष्टो नियतः
शुचिः॥ अहंकारनिवृत्तश्च स तीर्थफलमश्नुते। अक्रोधिनः केवः श्री
२२। क्वा द्वे वैश्याय यथाक्रमं। न हि शक्या दरिद्रेण यथाशास्त्रं महीतले। ॥२२॥
बहूपकरणा यज्ञा नानासंभारविस्तराः। प्राप्यंते विविधैरर्थैः समृद्धै
र्वा नरैः क्वचित्। योदरिद्रैरपि विधिः शक्यः प्राप्तुं नरेश्वर। तुल्यो य

ज्ञपफलैः पुण्यैस्तान्निबोध नरेश्वर। ऋषीणां परमं गुह्यमिदं मार
तस्तत्तमं॥ तीर्थोत्ति गमनं पुण्यं यद्गीरपि विशिष्यते॥ दशको
टिसहस्राणि त्रिंशत्कोट्यस्तथापरा॥ माघमासे तु गंगायां गम
ष्यंति नरर्षभा। स्वस्थो नवमदाराजन्तु द्वरान्यमकं रक्वां पुन
ड्ढस्मिन् राजेंद्र यजमानविशेषतः॥ स्नानासि तेषु यत्कालं माघ
मासे युधिष्ठिर। न तेषां पुनरावृत्तिः कल्पकोटिशतैरपि॥ दशती
र्थसहस्राणि षष्टिकोटिन्तथापरे। माघमासे प्रयागं तु गंगा
यमुनसंगमे॥ अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च॥
कन्यास्नावणमात्रेण तत्फलं आप्नते मत्ती॥ ॥६॥ ॥इति श्री

मत्स्यपुराणे [illegible] माहात्म्ये दशमोध्यायः ॥ [illegible] श्री

समाप्तं ग्रंथ [illegible] ॥ श्री ॥ ॥ संवत् [illegible] वर्षे

[illegible] मासे शुक्लपक्षे [illegible] तिथौ [illegible] दिने लिखितं

श्रीपति [illegible] ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥

श्री ॥ ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥

२३ ॥ २३ ॥

॥ लेखकपाठकयोश्च मंगलं [illegible] श्रीरस्तु कल्याणं भूयात् ॥ श्री ॥